

VATANA İHANET EDEN İŞÇİ ÖRGÜTÜNE EMPERYALİST YARDIMI

Aydınlık Gazetesi, 12 Temmuz 2016

Yıldırım Koç

Vatan mücadelesiyle işçi sınıfı mücadelesi bütünleştirilmezse ve vatan mücadelesi verenler işçi sınıfını ihmal ederse, işçi sınıfı çok yanlış yerlere sürüklenebilir.

Türkiye işçi sınıfı tarihinin en karanlık sayfalarından biri, Ulusal Kurtuluş Savaşı sırasında İstanbul'da bir işçi örgütüne İngiliz emperyalistlerinin maddi desteğidir.

1919-1922 döneminde İstanbul'da İştirakçi Hilmi (Hüseyin Hilmi) önderliğinde faaliyet gösteren Türkiye Sosyalist Fırkası önemli sayıda işçiyi örgütlemişti ve sendikal görevler yerine getiriyordu. Ancak İştirakçi Hilmi, o yıllarda Anadolu'da emperyalizme karşı verilen İstiklal Savaşı'na karşıydı.

İNGİLİZ İŞBİRLİKÇİSİ İŞÇİ ÖNDERİ

İştirakçi Hilmi ayrıca İngiliz İşgâl Kuvvetleri'nden para alıyordu. İngiliz İşgâl Kuvvetleri'nin başında bulunan İngiliz Generali Tim Harington anılarında Hüseyin Hilmi'yle yakın ilişkileri olduğunu ve anladığı kadarıyla kendisiyle çok dostça ilişki içinde bulunduğundan öldürüldüğünü belirtmektedir. (Harington, T., *Tim Harington Looks Back*, London, 1941, s.215)

İştirakçi Hilmi'nin İngilizlerle yakın ilişkisi ve grevler sırasında açıklanmayan kaynaklardan para aldığı, Zeki Cemal'in *Meslek Dergisi*'nde 1925 yılında yayımlanan yazısında da yer almaktadır.

Zeki Cemal'e göre, Kazlıçeşme dabakhane işçileri greve çıktı ve yardım için Türkiye Sosyalist Fırkası'na başvurdu. Hüseyin Hilmi "meçhul bir menbadan 800 altın lira" buldu ve grevci işçilerin ihtiyaçlarını karşıladı. Grev bu sayede başarıyla sonuçlandı. "Sosyalist Hilmi arkadaşın grevin bidayetinde bulunduğu 800 altın liranın menbaı meçhuldür. Sosyalist Fırkası'na mensup olan azayla heyet-i idare azasından hiçbir zat Hilmi arkadaşın bu parayı nereden ve nasıl bulunduğunu da bilmemektedirler." (Zeki Cemal, "Memleketimizde Amele Hareketlerinin Tarihi," *Toplumsal Tarih Dergisi*, Mayıs 1997, s.28-29)

İŞÇİ GREVİNE EMPERYALİSTLERİN YARDIMI

Fransız istihbaratçıları, Hüseyin Hilmi'nin tramvay grevini yapmak için İngilizlerden para aldığını rapor etmişti. Rapora göre, 9 Ocak 1922 günü iki İngiliz subayı Türkiye Sosyalist Partisi'nin genel merkezini ziyaret etmiş ve bir sonraki grevde kullanılmak üzere H.Hilmi'ye bir miktar para vermişlerdi. (Criss, N.B., *Istanbul Under Allied Occupation, 1918-1923*, Brill, Leiden, 1999, s.88-89, 91)

Çapanoğlu şöyle anlatıyor: "Hilmi mütareke yıllarında oldukça büyük bir faaliyet gösterdiği halde, ona ne hükümet, ne de işgâl kuvvetleri dokundu. (...) Bu adamın bol bol para harcaması dikkati çekmesi lazım gelen bir olaydı. Paralar nereden geliyordu? Partinin meteliği yoktu. (...) Günahı söyleyenlerin boynuna, bu kaynağın İngilizler olduğu, Hilmi'nin İngiliz İntelicans Servisi hesabına çalıştığını, casusluk yaptığını iddia edenler oldu." (Çapanoğlu, M.S., *Türkiye'de Sosyalizm Hareketleri ve Sosyalist Hilmi*, Pınar Yay., 1964, s.73-74)

Türkiye Sosyalist Fırkası Genel Sekreteri Fazıl Bey, Türkiye Komünist Fırkası'nın 27 Eylül 1920 günü Bakû'da yapılan merkez komitesi toplantısına katıldı ve şunları söyledi: "Hilmi'nin tramvay kumpanyasından para aldığı anlaşıldı. Grev esnasında Kaptan Stan ile görüşüyordu. (...) İngilizlerin Hilmi'ye para vermesine sebep şu ki İngilizler böyle bir amele partisini ellerinde bulundurmak istiyorlardı. Bu da Hilmi'nin elinde olması çok doğru idi." (Demirel, Yücel (çev.), *TKP MK 1920-1921, Dönüş Belgeleri-1*, Tüstav Yay., İstanbul, 2004, s.40-44)

Vatan mücadelesinin başarısı işçi sınıfı mücadelesine vatanseverlerin önderlik etmesinden geçer.